

Republika e Kosovës

Republika Kosova - Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Financave, Punës dhe Transfereve - Ministarstvo finansija, rada i transfera

- Ministry of Finance, Labour and Transfers

**GODIŠNJI IZVEŠTAJ 2019-2021 O
SPROVOĐENJU NACIONALNE STRATEGIJE
REPUBLIKE KOSOVO ZA SPREČAVANJE I
BORBU PROTIV NEFORMALNE EKONOMIJE,
PRANJA NOVCA, FINANSIRANJA TERORIZMA
I FINANSIJSKOG KRIMINALA**

MINISTARSTVO FINANSIJA, RADA I TRANSFERA

Oktober 2021, Priština, Kosovo

Lista skraćenica

PAK – Poreska administracija Kosova
ASK - Agencija za statistike Kosova
ARBK - Agencija za registraciju biznisa Kosova
SB - Svetska Banka
EU - Evropska unija
KB - Komercijalne banke
BDP - Bruto domaći proizvod
CBK - Centralna Banka Kosova
CK - Carina Kosova
MMF - Međunarodni monetarni fond
FT - Finansiranje terorizma
MF - Ministarstvo finansija, rada i transfera
MUP - Ministarstvo unutrašnjih poslova
MZ - Ministarstvo zdravstva
MTI - Ministarstvo trgovine i industrije
MRSZ - Ministarstvo rada i socijalne zaštite
FOJ - Finansijsko obaveštajna jedinica
PK - Policija Kosova
DT - Državni tužilac
PN - Pranje novca
NKR - Nacionalna strategija za razvoj
PCK - Porez na dohodak korporacija
PLD - Porez na lični dohodak
PDV - Porez na dodatu vrednost

Sadržaj

Lista skraćenica	2
Izvršni sažetak	4
Sažeti pregled	6
Tabela 1: Izveštajna kartica o sprovođenju aktivnosti SLEJ -a u 2019-2020	7
Strateški cilj I	12
Specifični cilj I	143
Tabela 2: Izazovi i preporuke.....	15
Strateški cilj 1.2	14
Tabela 3: Izazovi i preporuke.....	175
Strateški cilj I.3	15
Tabela 4: Izazovi i preporuke.....	16
Strateški cilj I.4	16
Tabela 5: Izazovi i preporuke.....	18
Strateški cilj II	19
Strateški cilj I.2	18
Tabela 6: Izazovi i preporuke.....	19
Specifični cilj II.2	19
Tabela 7: Izazovi i preporuke.....	19
Specifični cilj II.3	Error! Bookmark not defined.
Tabela 8: Izazovi i preporuke.....	21

Izvršni sažetak

Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskih kriminala 2019-2023 (u daljem tekstu SLEJ 2019-2023), ima za cilj razvoj održivog sistema na Kosovu za borbu protiv neformalne ekonomije, finansiranja terorizma i drugih finansijskih kriminala, da se integrišu u regionalni i međunarodni rat kako bi se osigurao socijalni mir, blagostanje, dostojanstvo, jednakost i održivi ekonomski razvoj u skladu sa politikama Vlade Republike Kosovo (u daljem tekstu VRK).

Strateški ciljevi koji se nameravaju postići ovom strategijom su: poboljšanje kvaliteta upravljanja u ekonomiji kroz identifikaciju, analizu, tretman i praćenje borbe protiv neformalne ekonomije, pranja novca i finansiranja terorizma, kao i povećanje finansijskih sredstava za javne usluge kao rezultat dodatnih poreskih prihoda i oduzimanje nezakonite imovine. Ova dva cilja izraz su kvantitativnog i kvalitativnog poboljšanja, koje Vlada smatra osnovnim za rešavanje izazova i problema neformalne ekonomije. Oni su takođe realizacija obaveza Vlade Republike Kosovo u dijalogu sa Evropskom unijom (EU) tokom 2018. godine, usklađenost sa osnovnim dokumentom Nacionalna strategija za razvoj (NSR) i Program ekonomskih reformi 2019-2021 i drugi strateški dokumenti Kosova.

Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala 2019-2023 sadrži dva strateška cilja, sedam specifičnih ciljeva i 71 aktivnosti.

Što se tiče strateškog cilja I, možemo reći da je postignuta samo polovina onoga što je planirano. Ovaj cilj sadrži 53 aktivnosti koje su raspoređene u četiri specifična cilja. Od ukupno pedeset tri (53) aktivnosti, dvadeset pet (25) ili 47% od njih su sprovedene, dok dvadeset osam (28) ili 53% nisu sprovedene.

Došlo je do zastoja u postizanju poboljšanja kvalitativnih podataka kako bi se omogućio razvoj politika koje efektivno doprinose smanjenju neformalne ekonomije, gde je uprkos ispunjenju nekih aktivnosti nedostatak napretka u bankarskom sektoru doveo do toga da ovaj cilj nije u potpunosti ispunjen. Nedostatak sprovođenja aktivnosti na podizanju svesti građana i kašnjenja u poboljšanju pravne infrastrukture doveli su do neuspeha u postizanju specifičnog cilja čiji je cilj povećanje kvaliteta dobrovoljnog poštovanja. Ostvaren je značajan napredak u poboljšanju kvaliteta institucionalnih kapaciteta i koordinacije radi boljeg sprovođenja usvojenih politika. Kroz saradnju institucija kao što su MF, PAK, Carina, Policija Kosova, FOJ i ASK postignuto je ispunjenje većine aktivnosti u okviru ovog cilja. Uprkos nedostatku tačnog broja smanjenja neformalnog zapošljavanja u zemlji, kroz rad institucija, sa posebnim fokusom na bivše MRSZ, postignuto je značajno ispunjenje aktivnosti u vezi sa ovim specifičnim ciljem.

Strateški cilj II se većim delom može se smatrati ispunjenim. Ovaj cilj sadži tri specifična cilja i ukupno devetnaest (18) aktivnosti, od kojih su dvanaest (12) ili 66% sprovedene, dok šest (6) ili 34% nisu sprovedene.

Specifični ciljevi u okviru ovog strateškog cilja označeni su istim kao i oni u okviru Strateškog cilja I, ali aktivnosti koje su predviđene za postizanje ovih ciljeva su različite. Kao i u okviru Strateškog cilja I, nije postignut napredak u kvalitetnom poboljšanju podataka tamo gde je izazov bio sprovođenje procene uticaja vladinih mera protiv neformalne ekonomije i uticaja pandemije na odlaganje studija neformalne ekonomije, prema međunarodnim standardima.

Takođe, evidentirana su kašnjenja u ispunjenju aktivnosti vezanih za dobrovoljno ispunjenje, gdje su aktivnosti predviđene za izveštajni period odgođene za kraj 2021. godine.

Dok je vrlo značajan napredak postignut ispunjenjem aktivnosti specifičnog cilja II.3, gdje je kroz institucionalnu saradnju postignut niz rezultata koji imaju za cilj izgradnju ljudskih kapaciteta, borbu protiv utaje poreza i sprečavanje finansiranja terorizma i pranje novca.

Sažeti pregled

Pandemijska situacija u zemlji uticala je na početak sprovođenja ove strategije kako bi se suočila sa nepredvidivim izazovima. Preduzimanjem mera za borbu protiv pandemije, pogođen je rad institucija za sprovođenje i izveštavanje ove Strategije. Shodno tome, ovaj dokument predstavlja prvi izveštaj o sprovođenju Strategije od njenog usvajanja krajem drugog kvartala 2019. godine i uključuje izveštajni period za 2019. i 2020. godinu.

Konačni godišnji izveštaj je prvobitno sastavljen nakon sastavljanja izveštajne tabele, koja je dopunjena doprinosima iz glavnih prioriteta. Izveštaj se zasniva na akcionom planu¹ i izveštajima o ispunjenju aktivnosti u okviru strateških i specifičnih ciljeva. Proces pripreme ovog godišnjeg izveštaja sledio je redovne procedure i prakse koje Ministarstvo finansija, rada i transfera (MFRT) sprovodi na godišnjoj osnovi, kao i Administrativno uputstvo (VRK) br. 07/2018. Proces sastavljanja ovog izveštaja počeo je početkom 2021. godine. Sekretarijat SLEJ -a sastao se 11. februara 2021.godine na kojem su se predstavnici nadležnih institucija koordinirali radi obezbeđivanja dokumenata za izveštavanje o Strategiji. Kao rezultat ovog sastanka, izrađen je nacrt neformalnog izveštaja koji je imao orijentacioni karakter za sprovedne institucije. Putem elektronskih komunikacija doprinos sprovednih struktura bio je osiguran do kraja drugog kvartala 2021. god. Nakon ublažavanja mera protiv pandemije, 18. avgusta 2021. god.održan je posljednji sastanak Sekretarijata na kojem su postavljeni izazovi i preporuke za izveštavanje i sprovođenje Strategije. Konačni doprinosi za sprovođenje Strategije ažuriraju se krajem trećeg kvartala godine

---

¹ Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskih kriminala 2019-2023 -- <https://mf.rks-gov.net/desk/inc/media/DBA6BCC4-B875-4A30-9FDB-C144736597B2.pdf> str.35.

Što se tiče zabeleženog napretka u sprovođenju Strategije, vredi istaknuti veliki uticaj koji je promena vlada imala i pandemija Covid-19 u sprovođenju planiranih aktivnosti. Ova dva faktora uticala su na to da se neke aktivnosti više ne smatraju prioritetom za neke od sprovodnih institucija, dok je za druge aktivnosti onemogućeno organizovanje rada zbog ljudskih kapaciteta na poslu. Uprkos izazovima sa kojima se institucije suočavaju, u izveštaju je utvrđeno da je postignut zadovoljavajući napredak u sprovođenju Strategije.

Od ukupno 71 planiranih aktivnosti, trideset sedam (37) ili 52% su sprovedena, dok trideset četiri (34) ili 48% od njih nisu sprovedena.

Grafikon 1: Napredak u sprovođenju aktivnosti SLEJ-a za period 2019-2020.

Izvor: Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranje novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala 2019-2023.

Tabela 1: Izveštajna kartica o sprovođenju aktivnosti SLEJ -a u 2019-2020

Aktivnost	Status	Institucija
STRATEŠKI CILJ I: Poboljšanje kvaliteta upravljanja ekonomijom kroz identifikovanje, analizu, tretman i praćenje borbe protiv neformalne ekonomije, pranja novca i finansiranja terorizma		
Specifični cilj 1: Poboljšati kvalitet podataka kako bi se omogućio razvoj politika koje efektivno doprinose smanjenju neformalne ekonomije.		
1.1.1 Unapređenje upotrebe podataka statističkih istraživanja od strane ASK-a (Agencija za statistike Kosova) u modelima procene neformalne ekonomije na Kosovu, u makro-fiskalnim prognozama Ministarstva finansija (MF) i političkim merama koje su obuhvaćene sektorskim strategijama.	Sproveden	DPMBNF
1.1.2 Obezbeđivanje usklađenosti podataka ASK-a u vezi s neformalnom ekonomijom usaglašeno sa međunarodnim metodologijama i standardima.	Sproveden	ASK
1.1.3 Sprovođenje istraživanja o cenama poljoprivrednog zemljišta od strane ASK-a.	Nesproveden	ASK
1.1.4 Priprema vodiča o metodologiji procene uticaja poreskih promena (Tax Expenditure), koji će se sprovesti ili praktikovati pre odobrenja bilo koje predložene fiskalne mere.	Sproveden	OFPFT
1.1.5 Specifikacija u Trezor komponenti plaćanja od strane poreskih obveznika: i) Novčana kazna, ii) Kazna, iii) Kamata, iv) Utaja poreza, v) Vrsta poreza	Nesproveden	Trezor Kosova (TK) PAK
1.1.6 Povećanje nadzora od CBK (Centralne banke Kosova) za opis finansijskih transakcija od strane banaka kako bi se povećala korisnost informacija za kvalitativnu analizu u relevantnim telima.	Nesproveden	CBK
1.1.7 Uspostavljanje međubankarskog plaćanja u cilju stimulanja plaćanja sa karticama i drugih oblika plaćanja masovnim smanjenjem upotrebe gotovine kao sredstvo plaćanja.	Nesproveden	CBK Vlada Republike Kosova
1.1.8 Izdavanje bankarskih kredita na osnovu finansijskih pregleda dostavljenih PAK -u i sertifikovani od strane stručnjaka za tu oblast za sve biznise od kojih se zahteva da dostave preglede u ovoj instituciji.	Nesproveden	CBK

1.1.9 Kontinuirano objavljivanje podataka iz oblasti javnih finansija, prema formatu otvorenih podataka, na Nacionalnom portalu za otvorene podatke.	Nesproveden	MJA
1.1.10 Proširenje opsega procena rizika od strane FOJ (Finansijsko obaveštajna jedinica) dodajući procenu Finansijskog sektora	Sproveden	FOJ
Specifičan cilj I.2 Kvalitativno povećanje dobrovoljnog poštovanja kroz podizanje svesti, izveštavanja i zakonskih mera ograničenja		
1.2.1 Povećanje komunikacijske aktivnosti sa javnošću (broj, učesnici i budžeti) kako bi se povećao nivo svesti građana od strane tela odgovornih za sprovođenje ove strategije.	Sproveden	MF PAK CK MRSZ PK
1.2.2 Povećati broj konferencija, radionica, zajedničkih sastanaka sa profesionalnim udruženjima kako bi se razgovaralo o uticaju mera za borbu protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala (članstvo u ovim udruženjima, broj učesnika i dokumenti konferencija).	Sproveden	MF PAK FOJ MRSZ CK PK
1.2.3 Odras u godišnjem izveštaju o sprovođenju strategije u vezi sa prihodima od neformalne, sive i crne ekonomije na veb stranici MF-a.	Nesproveden	MF PAK FOJ MRSZ CK PK
1.2.4 Priprema i objavljivanje letka sa informacijama za javnost o očekivanom efektu u sprečavanju neformalne ekonomije u sprovođenju mera predviđenih članom 64 SSP o platnim sistemima	Nesprovedena	CBK
1.2.5 Sprovesti studiju o procesu procene cena imovine, registraciji nekretnine u slučaju prve kupovine ili prenosa, tako da vrednost registrovane imovine odražava trenutnu tržišnu vrednost.	Nesproveden	Katastar; MF/ Odeljenje za porez na imovinu; Opštine; CBK; MD.

1.2.6 Funkcionalizovati jedinstveni sistem adresa.	Nesproveden	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja; Kosovska katastarska agencija; Opštine
1.2.7 Priprema koncept dokumenta u vezi sa podnošenjem godišnje deklaracije poreza na lični dohodak PAK –u i fizičkih lica koja nisu poslovna lica.	Nesproveden	MF PAK
1.2.8 Priprema koncept dokumenta koji se odnosi na podnošenje godišnje deklaracije poreza na lični dohodak porodice u PAK i od fizičkih lica koja nisu poslovna lica.	Nesproveden	MF PAK
1.2.9 Sve isplate zaposlenih od strane poslodavca da se vrše putem bankarskog sistema.	Nesproveden	MRSZ MF PAK
1.2.10 Povećanje broja biznisa opremljenih fiskalnih kasama.	Sproveden	MF PAK
1.2.11 Sprovoditi elektronsko fakturisanje u novom sistemu IT-a PAK -a.	Nesproveden	MF PAK
1.2.12 Izmena/dopuna Zakona o finansiranju političkih stranaka i donošenje pravnih i podzakonskih akata za objavljivanje i transparentnost finansijskih informacija političkih stranaka	Nesproveden	CIK KP
1.2.13 Nezavisna revizija finansija političkih stranaka i objavljivanje njihovih rezultata	Nesproveden	Nacionalna kancelarija za reviziju (NKR)
1.2.14. Osnivanje Jedinice za povratak konfiskovane imovine	Nesproveden	AAZKI
1.2.15 Osnivanje fonda za konfiskaciju na Kosovu.	Nesproveden	MP
1.2.16 Pokretanje finansijske istrage od početka u slučajevima u kojima se sumnja na korupciju i za koje KP i Državno tužilaštvo procenjuju da postoji mogućnost konfiskovane imovine stečene krivičnim delima u skladu sa preporukama FATF -a.	Sproveden	PK; Državno tužilaštvo
1.2.17 Povećanje istražnih aktivnosti za krivična dela protiv privrede kako je definisano u Krivičnom zakoniku Kosova (Poglavlje XXV)	Sproveden	PK; Tužilac; CK;

		PAK.
1.2.18 Usvajanje Koncept dokumenta za poboljšanje zakonodavstva u oblasti sprečavanja pranja novca i borbe protiv finansiranja terorizma, u skladu sa praksom EU, preporukama PECK II, Izveštaj o zemlji 2018. god. za Kosovo i SSP (član 89).	Nesproveden	MF; FOJ
1.2.19 Povećanje broja poseta i kontrola koje se vrše na osnovu procene rizika u borbi protiv neformalne ekonomije, utaje poreza i izbegavanje poreza.	Sproveden	PAK
1.2.20. Izmena i dopuna Zakona o poreskoj administraciji i procedurama.	Nesproveden	MF; PAK
Specifični cilj I.3: Kvalitativno poboljšanje institucionalnih kapaciteta i koordinacija radi boljeg sprovođenja usvojenih politika		
1.3.1 Kontinuirano ažuriranje klasifikacije ekonomskih aktivnosti biznisa prema međunarodnoj nomenklaturi (NACE rev.2) i razmena ovih informacija između ARKBK-a, PAK -a i ASK -a.	Sproveden	ARBK; PAK; ASK.
1.3.2 Intenziviranje i koordinacija aktivnosti između PAK -a i Ministarstva rada i socijalne zaštite (MRSZ) u cilju identifikacije i registracije neprijavljenih radnika, na osnovu podataka dobijenih od Agencije za statistiku Kosova u publikaciji istraživanja neformalne ekonomije	Sproveden	MRSZ; PAK
1.3.3 Postizanje memoranduma o razumevanju između Ministarstva pravde i MF / PAK -a kako bi se obezbedila razmena podataka od notara o transakcijama i) u nekretninama ii) vozilima iii) u zakupu, koji kao minimum daju informacije o broju transakcija, vrste (kupovina, prenos, zakup), adresa, vrednosti, predmetu (fizičko lice, biznis ili javno).	Nesproveden	MP; MF; PAK.
1.3.4 Razvoj i uvođenje novih modula fiskalnih programa za poboljšanje fiskalnih predviđanja prihoda u sektorima.	Nesproveden	MF
1.3.5 Objavljivanje i ažuriranje liste zemalja sa visokim rizikom (prema publikacijama FATF -a), Crne liste EU, OECD , liste zlatnih pasoša 2018 itd.	Sproveden	FOJ
1.3.6 Pregled metodologije za procenu rizika FOJ prema preporukama procena i tehničkoj pomoći u ovoj oblasti.	Sproveden	FOJ

1.3.7 Povećati koordinisane akcije (kontrola / inspekcija) FOJ-a i tela za sprovođenje zakona u biznisima visokog rizika , deo identifikovane liste od FOJ.	Sproveden	FOJ; PK; PAK; CK;
1.3.8 Povećati inspekcije i nadzorne aktivnosti usklađenosti u notarskim kancelarijama i agencijama za nekretnine, kako bi se procenila usklađenost izveštajnih subjekata sa Zakonom o JPP i FT.	Sproveden	FOJ
1.3.9 Osigurati funkcionalnu saradnju Poreske administracije Kosova i Carine Kosova sa stranim poreskim i carinskim administracijama potpisivanjem memoranduma o razumevanju, radi jačanja međunarodne razmene informacija koje se posebno odnose na matično ili linijsko preduzeće	Sprovedena	MF; PAK; CK.
1.3.10 Povećati kvalitet praćenja i krivičnih postupaka izgradnji kako bi se smanjila nezakonita gradnja i izgradnja zgrada koje ne zadovoljavaju tražene specifikacije.	Sproveden	Ministarstvo životne sredine i prostornog planiranja (MŽSPP); MF/Odeljenje za porez na imovinu; Opštine
1.3.11 Obuka i izgradnja kapaciteta u Diviziji za neformalnu ekonomiju i vladine račune.	Sproveden	ASK
1.3.12 Obuka za “Forecast consolidation” Divizije za fiskalne politike za „ Tax Expenditures and Impact Assessment”.	Nesproveden	MF
Specifični cilj I. 4: Smanjenje neformalnog zapošljavanja na Kosovu		
1.4.1 Organizovanje informativnih kampanja za javnost i poslodavce	Sproveden	MRSZ; PAK; MTI; MF; Socialni partneri
1.4.2 Angažovanje zainteresovanih strana i šire javnosti u adresiranju neformalnog zapošljavanja	Sproveden	MRSZ, MF, MTI, PAK, TRUST,

		KES
1.4.3 Analiza stanja i procena dobrih praksi za smanjenje neformalnog rada.	Sproveden	MRSZ; Resorna ministarstva Socijalni partneri
1.4.4 Sprovođenje analize u vezi stvaranja registra zaposlenih u okviru MRSZ	Sproveden	MRSZ, PAK, AZRK, Trust
1.4.5 Priprema vodiča za metodologiju procene stepena rizika slučajeva /prioritarizacija i utvrđivanje plana inspekcije; i obuka relevantnog osoblja o upotrebi metodologije	Nesproveden	MRSZ; PAK
1.4.6 Razvoj priručnika / postupaka za inspekcije	Sproveden	MRSZ; PAK
1.4.7 Uspostavljanje sistema praćenja i sistema za ocenjivanje učinka rada inspektora	Nesproveden	MRSZ; PAK
1.4.8 Obuke za jačanje kapaciteta inspektora	Nesproveden	MRSZ
1.4.9 Funkcionalizacija / izgradnja sistema za upravljanje informacijama	Nesproveden	MRSZ
1.4.10 Opremanje inspektora radnim alatima	Sproveden	MRSZ
1.4.11 Opremanje inspektora vozilima	Sproveden	MRSZ
STRATEŠKI CILJ II: Povećanje finansijskih sredstava za javne usluge kao rezultat dodatnih poreskih prihoda i oduzimanja ilegalne imovine		
Specifični cilj II.1: Kvantitativno poboljšanje podataka kako bi se omogućio razvoj politika koje efektivno doprinose smanjenju sive ekonomije		
2.1.1 Sprovođenje procene uticaja mera politike koje je objavila Administracija Kosova za neformalnu ekonomiju (Impact Assessments)	Nesproveden	MF
2.1.2 Sprovođenje studija ili procena u oblasti neformalne ekonomije prema međunarodnim standardima koji se odnose na poreski jaz.	Nesproveden	MF; PAK; MRSZ; ASK
Specifični cilj II.2: Kvantitativno povećanje dobrovoljnog poštovanja kroz podizanje svesti, izveštavanje i zakonske mere ograničenja.		
2.2.1 Snižavanje praga za transakcije između biznisa koja se obavljaju u gotovini (trenutno 500 EVRA).	Nesproveden	MF PAK

2.2.2 Dizajniranje softvera za fiskalne kase za pružanje informacija o: broju izdatih fiskalnih kupona, vremenu i artiklima - sve u realnom vremenu (online)	Nesproveden	PAK
Specifični cilj II.3: Kvantitativno poboljšanje institucionalnih kapaciteta i koordinacija radi boljeg sprovođenja usvojenih politika		
2.3.1 Revidiranje standardnih obrazaca za razmenu elektronskih podataka i fizičkih nosioca u cilju skraćivanja protoka informacija u međuinstitucionalnoj i međunarodnoj komunikaciji.	Sproveden	MJU; MP; PK; PAK; CK; FOJ
2.3.2. Objavljivanje tabele Resursi / Korišćenje od ASK.	Nesproveden	ASK
2.3.3 Poboljšanje kapaciteta fiskalnih prognoziranja prihoda po sektorima kroz instaliranje novih modula uz model fiskalnog programiranja.	Nesproveden	MF
2.3.4 Proširenje inspekcija u građevinskom sektoru i NVO, povezanih sa FT (finansiranje terorizma) i PN (pranje novca), gde se vrše inspekcije određenih subjekata koji predstavljaju najveći rizik, na osnovu finansijskih, poreskih i kriminalističkih obaveštajnih podataka (cilj da bude građevinski sektor).	Sproveden	FOJ PAK PK
2.3.5 Osnivanje zajedničkih grupa CK i PAK u cilju kontrole robe koja je kategorisana kao visok rizik od utaje poreza.	Sproveden	CK; PAK
2.3.6 Istraga i sprovođenje zajedničkih operiranja u cilju borbe protiv krijumčarenja robe.	Sproveden	PK; CK; Tužilaštvo
2.3.7 Povećati aktivnosti koje se preduzimaju u sprečavanju robe koja krši pravo intelektualne svojine - IPR	Sproveden	CK
2.3.8 Povećanje broja patrola jedinica za borbu protiv krijumčarenja u cilju borbe protiv krijumčarenja.	Sproveden	CK
2.3.9 Primena post-uvoznih kontrola zasnovanih na upravljanju rizicima i drugim informacijama.	Sproveden	CK
2.3.10 Obuka za PAK u oblasti upravljanja rizikom	Sproveden	PAK
2.3.11 Obuka za Carinu Kosova u oblasti sprovođenja zakona	Sproveden	CK

2.3.12 Namensko stručno usavršavanje tužilaca za krivično delo privrednog kriminala i pranje novca.	Sproveden	Tužilaštvo
2.3.13 Organizovanje obuka za institucije koje prate aktivnosti u građevinskom sektoru na PN / FT, a koje se odnose na sprečavanje neformalne ekonomije i drugih finansijskih kriminala, posebno u sektoru građevinarstva i nekretnina (revizori i inspektori)	Sproveden	FOJ
2.3.14. Stručno usavršavanje u oblasti PP/FT za tužioce, sudije, istražitelje i finansijske obaveštajne službe.	Sproveden	FOJ; PK; MP; Tužilaštvo;

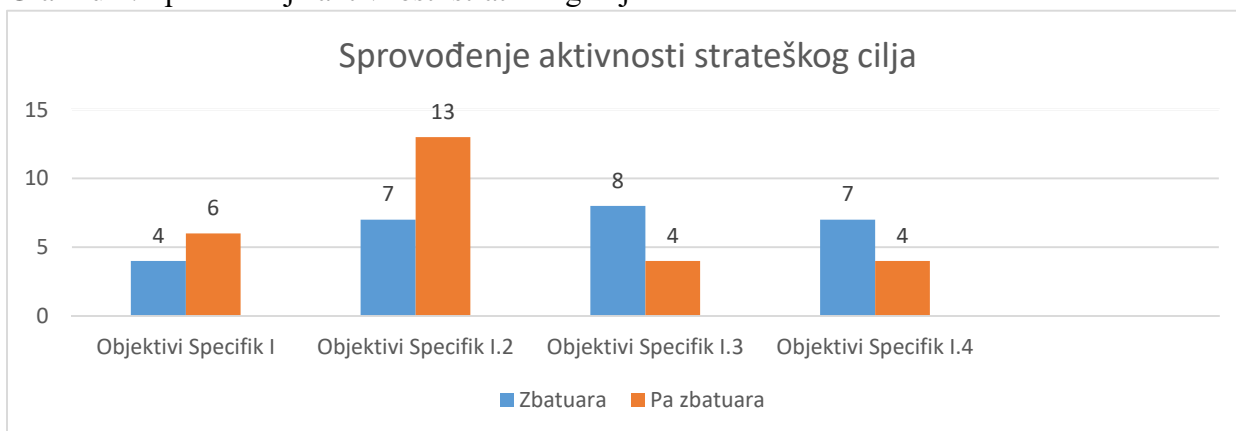
Strateški cilj I

Ovaj cilj ima za cilj poboljšanje kvaliteta upravljanja ekonomijom kroz identifikaciju, analizu, tretman i praćenje borbe protiv neformalne ekonomije, pranja novca i finansiranja terorizma. Mere ovog cilja imaju za cilj da isprave problem narušavanja kvaliteta ekonomskog upravljanja usled neformalne ekonomije izražene kao prisustvo neloyalne konkurencije, nejednakosti, neprimenjivanja ugovora, prisustvo krijumčarenih artikala i neformalno zaposlenje sa malim pravom zaposlenja.

U okviru ovog cilja, planirane su ukupno 53 aktivnosti, od kojih dvadeset pet (25) ili 47%, su sprovedene, dok dvadeset osam (28) ili 53% od njih nisu sprovedene.

Aktivnosti u okviru ovog cilja podijeljene su u četiri specifična cilja.

Grafiku 2: Sprovođenje aktivnosti strateškog cilja I

Izvor: Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranje novca, finansiranje terorizma i finansijskog kriminala 2019-2023.

Specifični cilj I ima za cilj poboljšanje kvaliteta podataka kako bi se omogućio razvoj politika koje efektivno doprinose smanjenju neformalne ekonomije.

Tokom izveštajnog perioda, predviđeno je ukupno deset (10) aktivnosti, od kojih su četiri (4) ili 40% realizovane, dok šest (6) ili 60% njih nije realizovano.

Trenutno, MFRT odražava kosovsku ekonomiju u okviru nacionalnih računa i kao takva uključuje formalnu i neformalnu ekonomiju. Statističko istraživanje podataka ASK-a koristi Odeljenje za makroekonomiju kako bi obogatilo trenutni model ili podržalo prosuđivanje koje se koristi u makro-fiskalnim prognozama.

Takođe, ASK je nastavila sa prikupljanjem podataka o neformalnoj ekonomiji u potpunoj saglasnosti sa metodologijom i međunarodnim standardima Eurostata i OECD-a. Dok, zbog pandemije i nedostataka osoblja, nisu sprovedene nikakve konkretne aktivnosti u vezi sa sprovođenjem istraživanja ASK o cenama poljoprivrednog zemljišta.

Napredak je postignut u okviru Metodologije o proceni uticaja poreskih promena (Tax Expenditure), za koju je pripremljen vodič koji će biti sproveden ili praktikovati pre usvajanja bilo koje predložene fiskalne mere.

Odobreno je uputstvo o korišćenju obrasca o poreklu sredstava i utvrđivanju nosioca imovinskog prava, kojim je definisan postupak za koji se transakcije primenjuju, kao i način korišćenja obrasca. Kako bi značajno smanjila upotrebu gotovine kao sredstvo plaćanja, Svetska banka je pripremila nacrt studije izvodljivosti, ali je ovaj projekat naišao na različite prepreke u sprovođenju, pa je još uvek u procesu.

Zbog uticaja pandemije, odložene su za kraj 2021. god. regulatorne izmene koje bi omogućile davanje bankovnih kredita na osnovu finansijskih pregleda dostavljenih PAK -u i overene od strane stručnjaka za tu oblast, za sve biznise koje su dužne da podnose preglede ovoj instituciji. Nije zabeležen napredak u objavljivanju podataka o javnim finansijama na Nacionalnom portalu otvorenih podataka.

Finansijsko obaveštajna jedinica (FOJ) je postigla napredak u proširenju opsega procene rizika, uključujući finansijski aspekt u Proceni nacionalnog rizika (PNR) koju je odobrila Vlada Republike Kosovo.

Tabela 2: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
Prepreke pandemiji u provođenju planiranih aktivnosti	Ponovno planiranje aktivnosti i njihova realizacija u odloženim rokovima.

Specifični cilj I.2 ima za cilj povećanje kvaliteta dobrovoljnog poštovanja kroz podizanje svesti, izveštavanje i zakonske mere ograničavanja.

Tokom izveštajnog perioda, predviđeno je ukupno dvadeset (20) aktivnosti, od kojih je šest (6) ili 30% realizovano, dok četrnaest (14) ili 70% njih nije realizovano.

Relevantne institucije nastavile su da podižu svest javnosti o borbi protiv neformalne ekonomije korišćenjem društvenih platformi, kao i raznim kampanjama za postizanje cilja postavljenog u ovoj Strategiji. Takođe, u okviru saradnje između relevantnih institucija, povećan je broj konferencija, radionica i zajedničkih sastanaka sa profesionalnim udruženjima kako bi se razgovaralo o uticaju mera protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala.

Budući da je ovo prvi izvještaj sastavljen u vezi sa sprovođenjem ove strategije, do sada nije bilo objavljivanja ispunjenja ciljeva proizašlih iz ove Strategije. Takođe, bilo je kašnjenja u objavljivanju izveštaja o uticaju mera predviđenih članom 64 SSP-a o sistemu plata. Napredak je takođe izostao u proučavanju procesa procene cena imovine, registracije nepokretne imovine, u slučaju prve kupovine ili prenosa, tako da vrednost registrovane imovine odražava trenutnu tržišnu vrednost. Dok, projekat ujedinjenja adresa planira da završi u poslednjoj godini ove Strategije. U okviru pravne infrastrukture, formirane su radne grupe za izradu koncept dokumenata koji imaju za cilj da podnesu godišnju ličnu i porodičnu deklaraciju PAK-u i od strane neposlovnih fizičkih lica, ali zbog pandemije posao u tom pogledu još nije završen.

Izazov u borbi protiv neformalne ekonomije ostaje isplata zaposlenima putem banke. U tom pravcu, nedeklarisani rad i dalje je ključni faktor u nepostizanju ovog cilja u potpunosti. S druge strane, nastavila je opremanje preduzeća fiskalnim kasama, gde se broj biznisa koja poseduju fiskalne kase je stalno u rastu. Takođe, PAK kontinuirano prati izdavanje fiskalnih kupona od strane biznisa. U međuvremenu je dizajniran modul sistema za podršku elektronskim računima. Očekuje se da će razvoj ovog modula biti završen do kraja 2021. godine, dok će njegovo sprovođenje i povezivanje / pristup poreskih obveznika biti završeni početkom 2022. godine. Što se tiče izmena i dopuna Zakona o finansiranju političkih stranaka, nije postignut napredak, a kao posledica nije postignuta realizacija ove aktivnosti.

Osnivanje Agencije za vraćanje oduzete imovine više nije u planu Ministarstva pravde jer takva jedinica za vraćanje imovine već postoji u okviru Policije Kosova. Što se tiče fonda za konfiskaciju, Ministarstvo pravde je osnovalo radnu grupu za izradu Koncepta dokumenta, čiji je cilj omogućiti stvaranje opšte pravne infrastrukture za upotrebu konfiskovane imovine, uspostavljanjem fonda za konfiskaciju od institucija koje se bave sprovođenjem zakona i njegova ponovna društvena upotreba. Trenutno je grupa izradila nacrt ovog KD koji je već deo Plana rada za 2021.god.

Tokom izvještajnog perioda, Državno tužilaštvo i Policija vodili su istrage u oblasti finansijskog kriminala koje su rezultirale podizanjem optužnica, kao i konfiskovanjem imovine stečene krivičnim delima u skladu sa preporukama FATF -a. Takođe, kroz saradnju ove dve institucije sa Carinom Kosova i PAK -om, povećan je broj istražnih aktivnosti za krivična dela protiv ekonomije kako je definisano u Krivičnom zakoniku Kosova. Takođe, PAK je povećao broj poseta i kontrola na osnovu procena rizika, gde se skoro većina kontrola u PAK -u dodeljuje na osnovu procena rizika. Fokus na određeni sektor je novi pristup koji PAK već primenjuje. Dok su sve izmene i dopune izvršene u Zakonu o poreskoj administraciji i procedurama, ali isti još uvek nije usvojila Skupština.

Tabela 3: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
Podnošenje izveštaja od strane institucija	Bliža saradnja i koordinacija među institucijama.
Informisanje javnosti o efektima borbe protiv neformalne ekonomije	Objavljivanje letaka sa informacijama o uticaju borbe protiv neformalne ekonomije
Uticaj pandemije na ispunjavanje zakonodavnih prioriteta zbog rada sa osnovnim osobljem	Finalizacija koncept dokumenta i predviđenih zakona.
Plaćanje svih zaposlenih putem bankarskog sistema	Borba protiv nedeklarisanog rada koji omogućava plaćanje zaposlenih na druge načine od onog u bankarstvu.

Specifični cilj I.3 ima za cilj poboljšanje kvaliteta institucionalnih kapaciteta i koordinaciju radi boljeg sprovođenja usvojenih politika.

Tokom izveštajnog perioda, predviđeno je ukupno dvanaest (12) aktivnosti, od kojih je osam (8) ili 66% realizovano, dok četiri (4) ili 34% njih nije realizovano.

Tokom izveštajnog perioda postojalo je stalno ažuriranje klasifikacije ekonomskih aktivnosti preduzeća prema međunarodnoj nomenklaturi (NACE rev.2) i razmena ovih informacija između ARBK, PAK -a i ASK -a. Vredi napomenuti da se NACE rev.2 objavljene na veb stranici ARBK, gde svaki biznis / pojedinac ima potpun pristup i može se informisati o aktivnostima preduzeća prema kodovima. Takođe, poreski obveznik, koji koristi sistem EDI PAK-a, ima uslov da za

nastavak rada u ovom sistemu mora prethodno popuniti tabelu sa podacima, odnosno ažurirati svoje podatke i potvrditi da su ti podaci tačni i istiniti. Jedan od podataka potrebnih za ažuriranje je Kodeks aktivnosti prema Nace Rev.2

Kroz saradnju između bivšeg MRSZ -a, PAK -a i ASK -a, omogućeno je identifikovanje i registrovanje nezaposlenih radnika, gde je tokom izveštajnog perioda registrovano 2.275 radnika. Takođe, još nisu uvedeni novi moduli fiskalnih programa, koji bi mogli obogatiti trenutni model fiskalnih prognoza po sektorima. Međutim, trenutni model koji se koristi za fiskalne prognoze uključuje dovoljne pokazatelje za predviđanje fiskalnih podataka sa visokom doslednošću sa onima ostvarenim iz godine u godinu. Dok, saradnja između MFPT -a i MP u razmeni podataka sa notarima još nije postignuta, u cilju pružanja informacija o sumnjivim transakcijama.

U okviru aktivnosti FOJ-K, objavljena je ažurirana lista jurisdikcija sa visokim rizikom i onih pod nadzorom koju je objavio FATF. Takođe, ova institucija je objavila listu osoba, grupa i subjekata koje je EU proglasila opasnim. Pored toga, revidirana je metodologija Procene nacionalnog rizika za PN / FT (PNR). Metodologija će se ponovo pregledati 2022. godine tokom sledeće procene.

Takođe, kroz saradnju FOJ-K i organa za sprovođenje zakona, u 2020. godini izvršene su 31 inspekcija u najugroženijim sektorima, beležeći povećanje od 24% više nego u 2019. godini (25 inspekcija). Neke od ovih inspekcija su sprovedene u koordinaciji sa CBK.

Kako bi procenila usklađenost izveštajnih subjekata sa Zakonom o JPP i FT, u periodu 2019-2020, FOJ je izvršila 17 inspekcija kod natara. U međuvremenu, PAK i Carina nastavili su blisku saradnju sa stranim poreskim i carinskim administracijama, potpisivanjem 26 memoranduma o razumevanju sa većinom susednih zemalja i drugim prijateljskim zemljama, radi razmene informacija po potrebi. Dok je u cilju borbe protiv bespravne gradnje izdate 20 odluka o prekidu radova i rušenju, kao i 9 krivičnih prijava za nepravilnosti u bespravnoj gradnji. Međutim, metodologija kontrole i praćenja još nije poboljšana.

S druge strane, ASK je nastavila sa izgradnjom kapaciteta osoblja, pružajući stalnu obuku za procenu neformalne ekonomije, iako je učešće u ovim obukama smanjeno zbog pandemije. Pandemija je takođe sprečila obuku u sektoru fiskalne politike u MFPT -u.

Tabela 4: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
Kontinuitet projekata predviđenih u prethodnim vladama	Najbolje dugoročno planiranje
Jačanje ljudskih kapaciteta zbog pandemije	Održavanje obuka u drugim oblicima osim fizičkih

Specifični cilj I.4 ima za cilj smanjenje neformalnog zapošljavanja na Kosovu. Predviđene aktivnosti u okviru ovog cilja su za podizanje svesti javnosti i poboljšanje uslova rada za sprovedna tela.

Tokom izvještajnog perioda, predviđeno je ukupno jedanaest (11) aktivnosti, od kojih je sedam (7) ili 63% realizovano, dok četiri (4) ili 37% njih nije realizovano.

Tokom 2020. godine održano je 10 seminara sa poreskim obveznicima, putem kojih su poreski obveznici informisani o pravilnom sprovođenju poreskog zakonodavstva, kao i pravilnom i blagovremenom izvršavanju obaveza. Takođe, finaliziran je informativni paket o poreskim obavezama za sve nove registrovane, pa je kao ovaj informativni paket preveden na srpski i engleski jezik. Kroz ove odnose cilj je povećati dobrovoljno ispunjenje na vreme.

S druge strane, Ministarstvo finansija, rada i transfera u saradnji sa Inspektoratom za rad, Poreskom administracijom Kosova, Ministarstvom poljoprivrede i drugim partnerima pripremila je koncept prve informativne kampanje sa fokusom na podizanju svesti zaposlenih i kompanija. o prednostima deklarisanog rada. Kampanja „Pobedi. Deklariši. Profitiraj“ zasniava se na ideji kampanje društvenih medija u celoj EU koju vodi Evropska komisija, a koja se sprovodi u

državama članicama EU 2020.

U okviru angažovanja zainteresovanih strana i šire javnosti u rešavanju pitanja neformalnog zapošljavanja, 2019. godine održani su sastanci Upravnih odbora projekta EU „Support to Labour Inspectorate for Fighting against Undeclared Work” na kojima su konkretizovane radnje koje institucije trebaju preduzeti u adresiranju neprijavljenog rada. Takođe, sačinjen je i objavljen izveštaj o analizi situacije i proceni najboljih izvodljivih praksi Kosova u smanjenju nedeklarisanog zapošljavanja (šest pod-izveštaja-analiza). Takođe, u okviru ovog izveštaja, pripremljena je analiza u vezi sa uspostavljanjem registra zaposlenih na Kosovu. U međuvremenu, Priručnik o inspeksijskim postupcima je izrađen i dostavljen Inspekciji rada. Zbog uticaja pandemije, Izveštaj o analizi procedura Inspekcije rada o otkrivanju i sprečavanju nedeklarisanog rada još nije završen, ali je u toku.

Procena učinka Policijskog inspektorata zakonski je zahtev prema važećem Zakonu o organizaciji državne administracije i nezavisnim agencijama. Međutim, njegovo sprovođenje je odloženo zbog promena u zakonodavnim telima tokom izveštajnog perioda. Iako je predviđeno da se obuke za izgradnju kapaciteta inspektora održavaju uz pomoć Evropske unije, ali su zbog uticaja pandemije i dodatnog angažovanja inspekcije rada ove aktivnosti odložene su za 2021. god. Odlaganja su takođe zabeležena u procesu funkcionisanja Sistema za upravljanje informacijama, gde je još uvek

u fazi konsultacija između Inspektorata za rad i projekta UNOPS-a. U međuvremenu, u okviru olakšavanja terenskog rada, ispunjeni su zahtevi za opremanje inspektora ličnim radnim alatima i vozilima.

Tabela 5: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
Uticaj pandemije na pripremu vodiča za metodologiju za procenu stepena rizika slučajeva, kao i na obuku relevantnog osoblja o upotrebi metodologije	Izgradnja ljudskih kapaciteta zasnovana na izrađenom vodiču.
Izgradnja sistema praćenja rada inspektora	Formiranje jedinice za ocenjivanje rada
Izgradnja sistema za upravljanje informacijama	Završetak projekta kroz saradnju sa UNOPS -om

Strateški cilj II

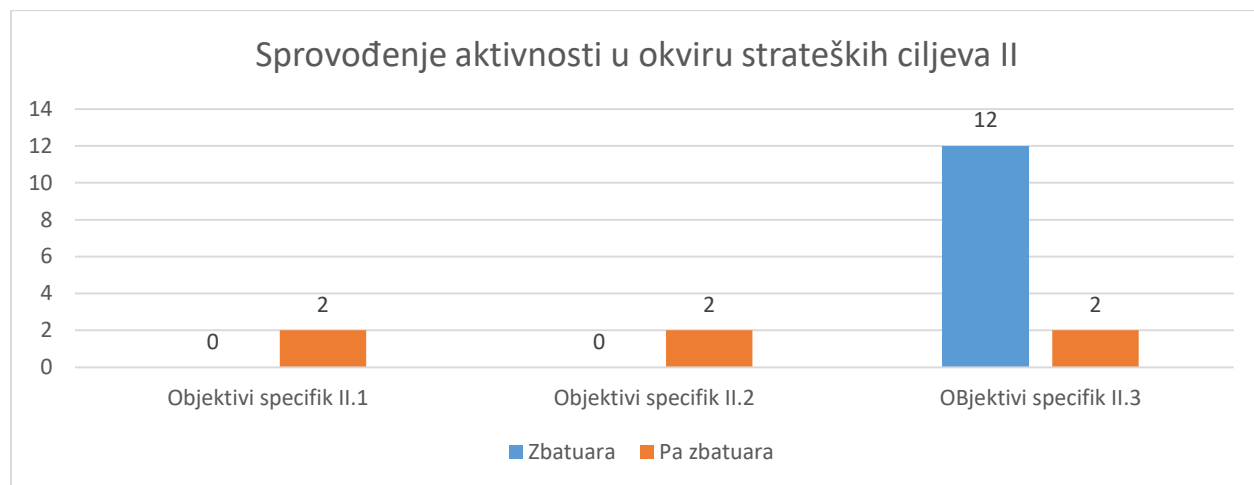
Ovaj cilj ima za cilj povećanje finansijskih sredstava za javne usluge kao rezultat dodatnih poreskih prihoda i oduzimanja ilegalne imovine. Direktna posledica neformalne ekonomije je smanjenje poreskih prihoda u budžetu Kosova i postojanje ilegalne privatne imovine. Obe ove

posledice utiču na količinu resursa koji se koriste za javne usluge, a takođe povećavaju stepen nejednakosti i nepravde koji imaju negativan uticaj na unutrašnju stabilnost i harmoniju kosovskog društva. Stoga je cilj da se kroz mere i aktivnosti preduzete u Strategiji ove pojave u kvantitativnom smislu smanje.

U okviru ovog cilja, planirano je ukupno osamnaest (18) aktivnosti, od kojih je dvanaest (12) ili 66% sprovedeno, dok šest (6) ili 34% njih nije sprovedeno.

Aktivnosti u okviru ovog cilja podeljene su u tri specifična cilja.

Grafikon 3: Sprovođenje aktivnosti u okviru Strateškog cilja II.

Izvor: Nacionalna strategija Republike Kosovo za sprečavanje i borbu protiv neformalne ekonomije, pranja novca, finansiranja terorizma i finansijskog kriminala

Specifični cilj I.2 ima za cilj poboljšanje kvantitativnih podataka kako bi se omogućio razvoj politika koje efektivno doprinose smanjenju neformalne ekonomije.

Tokom izveštajnog perioda, predviđene su ukupno dve (2) aktivnosti, koje nisu realizovane.

Tokom izveštajnog perioda nije bilo napretka u sprovođenju procene uticaja političkih mera koje je objavila kosovska administracija za neformalnu ekonomiju (impact assesments). Dok je, u okviru IPA Multi Beneficiary Project 2017 „Metodologija nacionalnih računa“, ASK započela sa procenom neformalne ekonomije zasnovanom na kontrolama fiskalne revizije, koja će meriti vrednost dodatnih poreza koje su biznisi platili nakon kontrola PAK -a i izricanje kazni. Podaci će se prikupljati prema ekonomskim aktivnostima NACE Rev.2.

Tabela 6: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
Sprovođenje procene uticaja mera politike koje je objavila kosovska administracija sa ciljem neformalnu ekonomiju	Izrada i objavljivanje izveštaja

Specifični cilj II.2 ima za cilj povećanje kvantitativnog ispunjenja dobrovoljnog poštovanja kroz podizanje svesti, izveštavanje i zakonske mere ograničavanja.

Tokom perioda izveštavanja, predviđene su ukupno dve (2) aktivnosti, koje nisu realizovane. U Nacrtu zakona o poreskoj administraciji i procedurama, prag u vezi sa transakcijama između preduzeća koje se vrše u gotovini od 500 € do 300 € je promenjen, ali ovaj Nacrt zakona još nije usvojen u Skupštini. U skladu sa zahtevima PAK -a, razvijena je aplikacija SMPEF za fiskalne kase, za čiju je upotrebu razvijen test server za ekonomske operatere koji će sa njim raditi.

Takođe, izrađen je priručnik koristi i održana je obuka osoblja o upotrebi ovog sistema. Ovaj proces je u završnoj fazi i očekuje se da će se uskoro sprovesti.

Tabela 7: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
Odlaganje planiranih aktivnosti zbog pandemije	Završetak ovih aktivnosti nakon prelaska opstruktivnih okolnosti.

Specifični cilj II.3 ima za cilj kvantitativno poboljšanje institucionalnih kapaciteta i koordinaciju radi boljeg sprovođenja usvojenih politika.

Tokom izveštajnog perioda, predviđeno je ukupno četrnaest (14) aktivnosti, od kojih je jedanaest (11) ili 78% realizovano, dok ostale tri (3) ili 18% nisu realizovane.

Uprkos napretku u elektronskoj razmeni podataka između glavnih institucija zemlje, kao i izradi novih oblika elektronske komunikacije sa međunarodnim institucijama, standardni obrazac za elektronsku razmenu podataka još nije izrađen. U međuvremenu, došlo je do zastoja u razvoju modula za fiskalnu prognozu prihoda po sektorima. Zbog pandemije, inspekcije u građevinskom sektoru i nevladine organizacije u vezi sa pranjem novca i finansiranjem terorizma bile su ređe. U međuvremenu, tokom izveštajnog perioda, Finansijsko obaveštajna jedinica sprovela je 17 inspekcija kod notara, fokusirajući se na građevinski sektor i održavši obuke za podizanje svesti za NVO.

U okviru projekta IPA 2017, ASK je prikupila informacije o Tabelama snabdevanja / korišćenja (Tabele snabdevanja i korišćenja) za period 2013-2015. Projekat se završava u oktobru 2021. godine i informacije će biti poslate Eurostatu. Napredak je takođe postignut u borbi protiv utaje poreza, gde su uspostavljene zajedničke grupe između PAK -a i Carine radi kontrole robe koja je kategorisana kao visoko rizična od utaje poreza i zadaci ovih grupa su dodeljeni. Shodno tome,

identifikovane su zajedničke oblasti saradnje između dve institucije i sprovedene su istražne aktivnosti na terenu.

Tokom izveštajnog perioda, Policija Kosova je vodila 8 slučajeva za krivično delo krijumčarenje robe, podneto je 7 krivičnih prijava protiv 90 osumnjičenih lica i uhapšena su 86 osumnjičenih. Takođe, Tužilaštvo Kosova je rešilo slučaje koji uključuju 144 lica, dok su nerešeni slučajevi uključivali ukupno 122 lica.

Takođe, tokom 2019. godine pokrenuto je 350 slučajeva radi verifikacije robe koja krši prava intelektualne svojine (IPR). Za ovaj period vrednost zaplenjene robe je 1.935.908 evra. Dok je uništeno 541513 jedinica artikala u vrednosti od 2.318.089 evra. Dok, tokom 2020. godine pokrenuto je 185 slučajeva radi verifikacije zbog sumnje u kršenje prava intelektualne svojine i oduzeta je roba u iznosu od 603.486,00 evra. Takođe, uništeno je 64255 artikala u vrednosti od 489.011,00 evra.

Uprkos situaciji izazvanoj pandemijom, Carina Kosova uspeła je da realizuje 2778 patrola u cilju borbe protiv krijumčarenja. Takođe, izvršene su 344 kontrole nakon uvoza i 189 odluka o naplati u iznosu od 2.037.534 evra. Takođe, u okviru izgradnje kapaciteta Carine Kosova, 2019. godine 192 službenika DZL -a obučeno je na različitim stručnim obukama, dok su 2020. godine službenici za sprovođenje zakona prisustvovali 4 webinarima iz oblasti sprovođenja zakona na kojima su obučena 52 službenika.

Tokom 2020. godine, u saradnji sa međunarodnim institucijama, PAK je sproveo četiri obuke u oblasti upravljanja rizicima na sledeći način: a) : a) Identifying Tax Fraud, Including Online Trade; b) Fostering Domestic Revenue Mobilization (DRM) through Cooperation; c) Estimating the Tax Gap; d) Pregled planiranja kontrole i upotrebe modula kontrole.

Kako bi sprečila pranje novca i finansiranje terorizma, posebno u sektoru građevinarstva i nekretnina, FOJ-K je 2019. godine organizovala i održala obuku za 94 revizora. Takođe, Finansijsko obaveštajna jedinica i UNDP na Kosovu organizovali su onlajn obuku za službenike FOJ-K, CBK, PAK, Carinu, tužioce, policijske istražitelje, Ministarstvo pravde, Agencije za borbu protiv korupcije, službenike za usklađenost iz privatnog sektora, uključujući banke, revizore, računovođe i druga izveštajna tela. Svrha obuke bila je jačanje režima borbe protiv pranja novca (PN) kroz razmenu iskustava sa stručnjacima iz javnog i privatnog sektora u Italiji. Više od 170 službenika javnog i privatnog sektora učestvovalo je u obukama.

Takođe u okviru borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma, u periodu 2019-2020, službenici FOJ-K su učestvovali na preko 40 lokalnih i međunarodnih obuka. Dok, u okviru Tužilaštva održane su dve vrste obuka za ukupno 25 službenika.

Tabela 8: Izazovi i preporuke

Izazovi	Preporuke
----------------	------------------

Izrada standardnih obrazaca za elektronske razmene	Uputstvo o rukovodećoj instituciji spremno i izveštavano u Sekretarijat
Poboljšanje kapaciteta fiskalnih prognoza za prihode po sektorima	Instaliranje novih modula uz model fiskalnog programiranja.

Ovaj izveštaj je rezultat rada i međuinstitucionalne saradnje, pa se zahvaljujemo svim institucijama na njihovom doprinosu.